

På sporet af den gamle jernbane

Denne cykelrute er en af 8 etaper, der følger sporet efter Juelsmindebanelen så tæt som muligt. Ruten går mest af de asfalterede veje, men kommer også af og til i berøring med grusveje og stier.

Cykelruterne er udformet som rundture, der dels følger banen, dels går ud i landskabet til interessante steder med fortællinger om folk og liv på jernbanens tid.

På kortet er banens forløb indtegnet med sort og selve cykelruten med en kraftig rød streg.

Der er afsat blå punkter på kortet, der viser hen til rutebeskrivelsen og historierne på bagsiden af arket.

Man kan naturligvis starte på ruten, hvor man vil, men i turbeskrivelsen tager vi udgangspunkt i et sted, hvor det er nemt at parkere.

Pas på i trafikken!

På sightseeing kan man glemme de andre trafikanter, så der opstår farlige situationer. Husk at køre ind til siden, gøre tegn og pas på før der stoppes op eller vejene krydses.

Tag hensyn!

Da stationerne i dag er private huse og banens spor er på private arealer, er det vigtigt at respektere dette.

En eller flere etaper

De fleste etaper møder hinanden, så hvis man har lyst til en længere tur, kan man tage den næste etape med.

På turen kan man hente historier og billeder fra Juelsmindebanelens omegn via QR-koder, der scannes med en moderne mobiltelefon.

De historiske ruter bliver til i et samarbejde mellem lokalarkiverne langs banen - og projekt Kend din landsby ved Glud Museum.

Tak til støtten fra Hedensted Kommune og Friluftsrådet.

I folderen "Juelsmindebanelen" fås et samlet overblik med kort og beskrivelser af de 8 etaper.

GOD TUR !

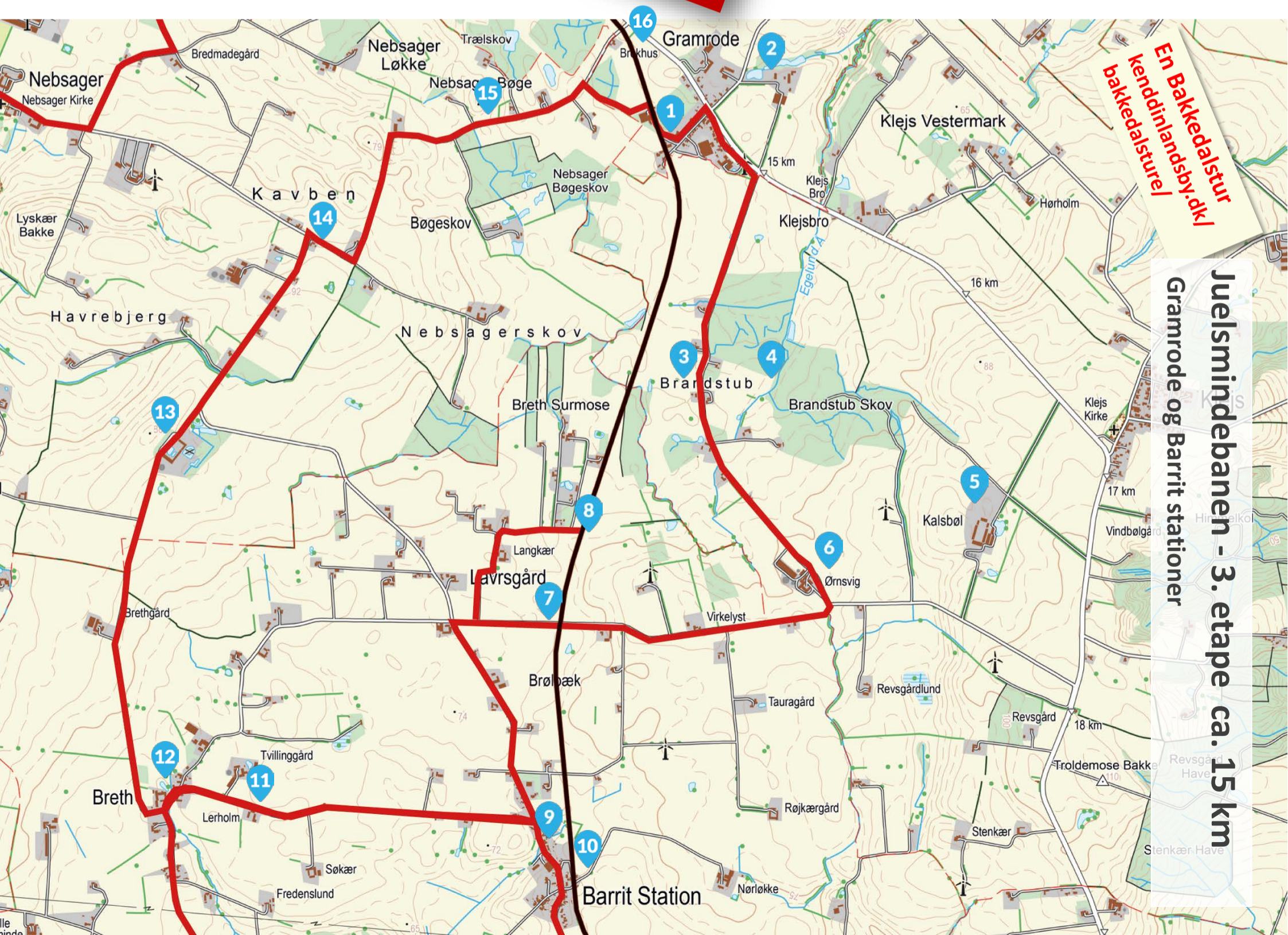

Billetter

En enkelt 3. kl. billet Horsens-Juelsminde kostede 90 øre i banens første år. Billetsystemet var enkelt: 2 kl. kostede 1½ gang 3. kl. og returbilletter kostede 1½ gang enkeltbillettens pris. Efter mange takstændringer var billetprisen i 1957 3 kr. for en enkelt, 4 kr. for en billigbillet (retur samme dag) og 5 kr. for alm. dobbeltbillet.

Godstakster

Fra starten var de ret rimelige. En vognladning kul (6 t) fra Horsens til Juelsminde kostede 8,80 kr. Et ton stykgods kr. 2,90, 3 t kr. 4,30. En hest kostede 3,50 kr. for samme tur, småkreaturer (selv fjerkræ) 20 øre pr. stk. Kunder, der kunne afsende flere end 100 vogne på et år, fik 25 % rabat. Det var som regel kun Stenderup Teglværk, der kunne præstere det.

En Bakkedalstur
kenddinlandsby.dk/
bakkedalsture/

Juelsmindebanelen - 3. etape ca. 15 km
Gramrode og Barrit stationer

Parkering ved pladsen på Bredgade ved nr. 26 – den nedlagte station.

1

Gramrode Station 18,7 km

Stationen ligger bag den store, hvide bygning (stalden). I stalden var der plads til 18 heste. Fru Haldbo på stationen havde spiritusbevilling, så man kunne få sig en lille én til halsen inden turen. Hestene stod i stalden, til man kom tilbage fra togturen til Horsens.

Med Gramrode Station strejfede jernbanen lige kanten af det store Rårup sogn. Her lå nogle få gårde på den anden side af Bjerrevej, men så kom banen og nybyggerne begyndte at indfinde sig på "prærien". Købmand, manufakturhandler, urmager, smed m.fl. flyttede ind langs den nye brede gade.

Kør ud ad Bredgade og stop lige før Bjerrevej.

Huset på hjørnet på den anden side af landevejen blev bygget i 1915 af muremester Chr. Bøttker. Fra 1918 brugte Vejle Amt huset som bolig for jordemoderen.

2

Gramrodegaard

Gården ligger på den anden side af Bjerrevej. I slutningen af 1600-tallet blev Gramrodegaard "herredsfogedgård", da den første herredsfoged (politimester og dommer) i Bjerre og Hatting Herreder, Folmer Thomsen, boede her.

Kør ad stien ved Bredgade 3 hen til Gl. Landevej.

Til højre ad Gl. Landevej boede bl.a. dyrlægen og for enden ligger der nu et Buddhistisk meditations center, det tidligere Gramrode cafeteria. Svend og Rigmor Nørgård købte huset i 1969 og oprettede Danmarks måske første drive-in cafeteria. Kunderne kom kørende i stort tal – på vej til eller fra færgerne Juelsminde-Kalundborg, JKL – den lige linje. Vindmøllen, der var den første på egnen, var nærmest en sensation og dækkede omtrent cafeteriaets strømforbrug.

Fortsæt ad Brandstubvej.

3

Brandstub

Bag de høje hække aner man den smukke gamle gård, der engang var en stor enestegård (enligt beliggende gård) på mange tønder land.

4

Fra området ved Brandstub drænes vandet ud i små vandløb, der render til Egelund Å. Der har i tidens løb ligget 5-6 små vandmøller på strækningen fra Brandstub til Egelundovre øst for Rårup.

5

Kalsbøl

Den store planteavlsgård ligger centralt på sine imponerede marker. Her lå i middelalderen en landsby af samme navn. Navnet tydes som Kalfs (mandsnavn) bosted.

6

Ørnsvig

Her i svinget ligger Ørnsvig, der som flere af gårdene omkring Breth er vidt berømt for deres store avlsarbejde med RDM - Rød dansk malke race.

7

På Ørnsvigvej passeres stedet, hvor banen krydsede vejen. Inde på marken op mod Barrit kan man se først et lavt område og længere oppe en skrænt, som banen løb langs.

Tag evt. en afstikker ned ad Surmosevej.

8

Grønvejen Trinbræt

20,0 km

Her 50 m efter, at vejen drejer ned mod Surmosen, lå et trinbræt. Dengang hed vejen Grønvejen. Kør tilbage og fortsæt sydpå ad Brølbæk.

9

Barrit Mejeri

Andelsmejeri med Ostehullet, der sælger et bredt udsnit af gode oste. Mejeriet er noget så sjældent som et selvstændigt andelsmejeri og kendt for sine flødeoste. En QR-kode fortæller mere historie.

10

Barrit Station

21,8 km

Ved stationen og posthuset, Brølbæk 12, opstod der en ny by. I 1930'erne var det blevet til over 40 handlende og håndværkere i landsbyen. På Brølbæk 1 lå den store købmandsbutik med foderstofforretning og trælasthan. Bag stationen lå forsamlingshuset "Betlehem" på Nørløkkevej 1 med bestyrerbolig på 1. sal. Barrit Stations Forbrugsforening, Brølbæk 22, blev stiftet i 1914 og nedlagt i 1983.

Vend cyklen og kør mod nord og drej vestpå ad Brethvej.

11

Ved Brethvej 7, "Lerholm", lå tidligere et teglværk. Teglværket leverede bl.a. mursten til Barrit Fattiggård og til skalmuringen om Barrit Kirke. Med Juelsmindebanen kunne større teglværker lettere fragte deres produkter rundt, og det lille teglværk i Breth måtte give op i konkurrencen.

Ved Ballegård, Brethvej 11, står en QR-kode med fortællingen om "Fiskestine" og det eneste billede, der findes af hende.

Tag evt. et smut ind i Breth og tilbage.

12

Breth

Det er tydeligt, at der engang var brugsforening på Serupsvej 5. Her overfor lå skolen (1776-1857) og frysehuset - og smedjen i nr. 3.

L'hombrevej

Forsæt nordpå ad måske den eneste vej i Danmark, der er opkaldt efter et kortspil.

Det fortælles, at vejen er opstået, fordi præsten fra Barrit, sammen med pastor Momme fra Stouby og forvalter Schmidt fra Barritskov, stak ind over markerne, når de skulle til Skerrildgaard for at få sig et slag L'homdre. Fra at være et hjulspor over marken blev det siden til en asfalteret vej.

13

Skerrildgaard

Områdets herregård – med "skøn Grund og Ejendom, Enge, Tiender og Skov" – der engang ejede 33 gårde og 25 huse i Nebsager og omegn. Her boede Hans de Hofman, amtmand over Koldinghus Amt og Præsident (rådmann) i Fredericia. Han præsterede et omfattende historisk arbejde med bl.a. "Danske Atlas" og "Hofmans Fundatser". Hovedbygningen er fra 1766.

Kør op ad Skerrildgaardvej til Nebsager Kirkevej.

14

Forskole

Nebsager Kirkevej 13 var tidligere en af områdets to forskoler.

Stedet hedder Kavben, der tydes som "ko ben". Et sagn fortæller, at man under kvægpesten nedgravede døde køer her.

Videre ad Nebsager Kirkevej og til venstre ned ad Bøgeskovvejen.

15

Nebsager Bøgeskov

Her i området findes herredets store vandskel. Mod øst siver vandet til grøft og bæk, der løber ud i Egelund Å og videre til Rårup Å og ned til As Vig. Mod vest ind mod Hornsyld og videre i Smedebæk, Urlev Å, Ørum Å, Rohden Å og ud i Vejle Fjord.

16

Brokhuset

Jernbanen krydsede vejen lige efter det sidste hus på højre hånd, "Brokhuset", og tog så et sving hen mod Lindved trinbræt og videre mod Hornsyld.

Gramrode

På Bredgade lå:

Hjørnet - Maler - Manufakturhandel - Købmand - Privatskole

1 - Manufakturhandel - Skrædder

2 - Læge - Bager - Konditori med keglebane

3 - Skomager

4 - Murer - Træskomand - Gartneri

5 - Slagter - Handelsmand

6 - Murer - Landbohjem - Landbetjent - Slagter

7 - Post - Frisør

8 - Karetmager - Maler

9 - Karetmager

10 - Smed

11 - Skrædder

12 - Træskomand - Urmager - Privatskole

13 - Maler

14 - Landpost - Murer - Manufakturhandel

16 - Landpost - Maler - Forsamlingshus

18 - Købmandsgård – engang en stor forretning

med kolonialvarer, foderstoffer og trælast – og med 2 piger, kommissær, lærlinge og 2 gårdskarle.

Bredgade 20 var formandsbolig. Baneformanden var ansvarlig for signaler og skinner på strækningen mellem Hornsyld og Barrit. En af opgaverne var at slå hø langs banen, for at minimere brandfaren.

Og det er ganske vist!

Der var en gammel rokdrejer i Breth Surmose; han kom en eftermiddag og skulle ind i toget i Gramrode. Hans træsko var meget lerede på grund af det dårlige føre, og da han kommer ind i toget og ser, hvor pænt rent der er, syntes han det er synd, så han sætter sine træsko udenfor og går ind på strømpefodder. -

Da han kom til Horsens, lukkede konduktøren døren op, men rokdrejerens går over til den modsatte dør og vil ud der.

"Hov, det er denne vej", siger konduktøren. "Nej, et for mej, a ska ud til den anden sije, der stoer mi træsko".

Få flere historier og billeder

på kenddinlandsby.dk/QR0108

Det gøres nemt ved at skanne koden her:

